

ทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

Local Leaders' Attitudes and Perspectives of the Southern Unrests in
ThamuangSub-District, Thepha District, Sonmghkla Province

ฐาปนพงศ์ หมาดหลัง¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่น ต่อสถานการณ์ความไม่สงบและเพื่อวิเคราะห์ หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนใต้โดยเป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม ดำเนินการโดยให้ประชาชนในชุมชนได้มีศึกษา ร่วมกันในการร่วมคิด วางแผนและตัดสินใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ การศึกษา จากการศึกษาพบว่าปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ทับซ้อน และเชื่อมโยงสู่ปัญหาอีกหลายด้าน สำหรับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และไม่ได้สัมผัสปัญหาอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่องและยาวนาน จะมองเป็นปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามี โครงสร้างของปัญหาล้ายกับปัญหาพื้นฐานของสังคมไทยทั่วไป มีเพียงเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมเท่านั้นที่มีลักษณะเป็นวิถีจำเพาะ อันเป็นอัตลักษณ์ของบุคคลและสังคมเฉพาะ พื้นที่ที่คนในพื้นที่อื่นๆ เข้าใจได้ยาก ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความหวาดระแวงของสังคมใหญ่ที่มีต่อ สังคมพื้นที่ ช่องว่างนี้เองที่ทำให้เกิดลักษณะเลือกปฏิบัติ ทำให้คนในพื้นที่รู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความ เป็นธรรม ถูกกีดกันและเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ ถูกกลั่นแกล้งต่างๆ นานา เกิดเจตคติด้านลบ ต่อสังคมใหญ่ สิ่งเหล่านี้เมื่อสะสมนานเข้าก็จะระเบิดออกเป็นความรุนแรงอย่างที่เห็นอยู่ใน ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใหญ่โตและเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของ ประเทศเป็นอย่างยิ่ง เป็นปัญหาการก่อกบฏของขบวนการชาตินิยมทางเชื้อชาติที่มีเป้าหมาย แบ่งแยกดินแดนออกไปตั้งรัฐใหม่ที่มีเอกราชและอธิปไตยเป็นของตนเอง

คำสำคัญ: เหตุการณ์ความไม่สงบ จังหวัดชายแดนภาคใต้

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นขอนแก่น 40002 ประเทศไทย

Abstract

The objectives study of this research were to study local leaders' attitudes and perspectives of the Southern unrests in Thamuang Sub-district, Thepha District, Songkhla Province and to analyze the causes and recommend solutions for the unrests in the South. The study utilized a Participatory Action Research workshop (PAR) using the focus group discussions. Members of the community were encouraged to participate, share ideas and engage in the planning and decision making of process in the study. The study reveals that the unrests in Southern provinces are complicated and linked to problems in many areas. For those who do not live in the three southern border provinces and have no exposure to the problems profoundly in a continuous and long-term basis, the problems in the Deep South are deemed similar to the basic structure of problems in Thai society in general. The only difference lies in the aspects of ethnic, religious and cultural uniqueness, reflecting social identity of the individuals in this particular area, a phenomenon incomprehensible to people in the other areas. This is the main source of distrust of the society at large, resulting in a social gap between the people in Deep South and the rest of the country. As a result, the social gap causes the discrimination toward the people in the area, making them feel that they do not receive justice they deserve. They feel deprived, persecuted and taken advantage of economic benefits and such persecution causes negative attitude toward people in the society in general. The long-term accumulation of such attitudes brings about a burst into violent incidents as seen at present. The problems in the South are crucial and detrimental to the stability of the country. The issue of ethnic nationalism becomes the problem of ethnic rebellions with the goal of separatism for a new independent state and sovereignty of its own.

Keywords : unrest, Southern Border Provinces

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่สวยงาม ประชาชนส่วนใหญ่ มีอัตลักษณ์พิเศษ เนื่องจากเป็นชนชาติพันธุ์มลายูและนับถือศาสนาอิสลาม จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆทางภาคใต้ ซึ่งอัตลักษณ์พิเศษเฉพาะนี้ จึงเป็นพื้นที่ที่สะท้อนความแตกต่างและสามารถสัมผัสได้อย่างชัดเจน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลาซึ่งอำเภอกงหราจากอัตลักษณ์พิเศษเฉพาะนี้ทำให้พื้นที่แห่งนี้ มีความละเอียดอ่อน และมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม ทั้งที่อยู่ใกล้เคียงและประเทศมุสลิมอื่นๆ การศึกษาทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นต่อเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อประโยชน์และสร้างความเข้าใจต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ได้ดียิ่งขึ้น

สภาพการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน จุดเริ่มต้น เหตุการณ์ พ.ศ. 2547 หลังจากยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศ.อบต.) และ กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ 43 (พตท.43) เหตุการณ์ได้เกิดขึ้นท่ามกลางความสูญเสีย ทุกคนอาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ว่าฐานะ ตำแหน่งใด จะเป็นฝ่ายรัฐบาล ข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ครู พระสงฆ์ ผู้นำศาสนา ชาวบ้าน ถูกทำร้าย ฆ่ารายวัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการดังนี้คือ การแบ่งแยกดินแดน ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ความไม่เป็นธรรมในสังคม ข้าราชการทหารตำรวจ การค้าชายยาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน และสาเหตุอื่นๆ เช่นการศึกษา ความยากจน เหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านชีวิต ด้านอาชีพ ด้านทรัพย์สิน ด้านจิตใจ และการประกอบศาสนกิจ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชุมชนต่างศาสนา วัฒนธรรม ที่อยู่ร่วมกันมาเป็นเวลาร่วมร้อยปี มีความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจ นำไปสู่ฐานของความคิดขัดแย้งกัน ชาวพุทธถูกดึงเข้าไปร่วมอยู่กับรัฐบาลในฐานะเป็นคนไทยพุทธ ชาวมุสลิมถูกดึงเข้าไปร่วมอยู่กับผู้ก่อความไม่สงบ โดยทั้งสองฝ่ายต่างไม่รู้ว่าใครเป็นใครในพื้นที่ ต่างเป็นผู้ถูกกระทำ ทำให้ชุมชนได้หยิบยกประเด็นวัฒนธรรมอิสลามขึ้นมาสร้างอัตลักษณ์ในการดำเนินชีวิตตามวิถีทางถูกต้องตามหลักศาสนา (ประสิทธิ์ รัตนมณี และคณะ, 2550)

เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นในสี่จังหวัดภาคใต้ ได้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งจัดให้เป็นพื้นที่สีแดง เหตุการณ์ความไม่สงบในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา ที่ผ่านมามีการลอบวางระเบิด ลอบยิงประชาชน และข้าราชการในพื้นที่ แต่ยังไม่รุนแรงเท่ากับ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส พื้นที่ตำบลท่าม่วงส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพื้นที่ที่มีแนวร่วมในการก่อความไม่สงบแฝงตัวอยู่ แต่หากไม่มีมาตรการ หรือแนวทางในการป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบอาจจะทำให้พื้นที่ตำบลท่าม่วง มีเหตุการณ์ความไม่สงบที่รุนแรงเหมือนกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส จึงเป็นเหตุผลในการศึกษาศึกษาทัศนคติมุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เพื่ออาจจะนำประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาอิสระเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อวิเคราะห์ หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) คือจุดเริ่มต้นการศึกษาจากประชาชนในท้องถิ่นเป้าหมายมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทัศนคติ มุมมองต่อสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ และร่วมกันวิเคราะห์ หาสาเหตุ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม กล่าวคือการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการโดยให้ประชาชนในชุมชนได้มีศึกษาร่วมกันในการร่วมคิด วางแผนและตัดสินใจในการศึกษาขอบเขตของการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การศึกษาชุมชน วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ลงมือปฏิบัติ และติดตามประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยแยกเป็นคณะผู้บริหารท้องถิ่น 3 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 12 คน พนักงานส่วนตำบล 10 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน 6 คน ตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่ 10 คน ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 9 คน เครื่องมือ

ที่ใช้ในการศึกษาคือแบบบันทึกข้อมูลเรื่องบริบทชุมชน และแบบบันทึกการสนทนาการการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งการสนทนากลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ซึ่งจะทำการสนทนากลุ่มทั้งหมด 5 ครั้งการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้มาทั้งจากการเก็บข้อมูลบริบท และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนาให้เห็นทัศนคติ มุมมอง สถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นรวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สงบ ในตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษา

ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลาจัดอยู่ในพื้นที่มิติที่ 1ของจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือที่เรียกว่าพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย

สภาพพื้นที่ของตำบลอำเภอเทพามีลักษณะเป็นภูเขาและที่ลาดเนินเขา ที่ค่อยๆลาดต่ำจากทิศใต้และทิศตะวันตก ลงไปทางทิศเหนือและทิศตะวันออก บริเวณนี้เป็นป่าไม้ มีการทำสวนยาง และสวนผลไม้บริเวณตอนกลางของอำเภอเป็นที่ราบและที่ราบลุ่มแม่น้ำเทพา มีทั้งพืชพรรณธรรมชาติ และที่เพาะปลูกขึ้น ได้แก่พืชผัก ไม้ผล พืชยืนต้น ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายไม่เหมาะในการปลูกข้าว แต่มีการทำนาข้าวเจ้ากันบ้าง นอกจากนี้ทางทิศเหนือจะมีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล ทอดยาวไปทางทิศตะวันออก มีการทำสวนมะพร้าวและอาชีพประมง สภาพพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เช่นการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราแทนพื้นที่ในการทำนาข้าว เช่นเดียวกับกรขยายตัวของเศรษฐกิจที่มีการส่งเสริมการทำนากุ้งในพื้นที่ป่าชายเลนและพื้นที่ราบลุ่มอันอุดมสมบูรณ์ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวลดลงและเสื่อมโทรมลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นแบบมรสุม มีฝนตกชุกโดยเฉพาะช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมกราคม เนื่องจากอิทธิพลลมทะเลเทพาเป็นพื้นที่ลุ่มที่รับน้ำจากเทือกเขาในอำเภอสะบ้าย้อย ทำให้มีน้ำท่วมพื้นที่ของอำเภอเทพาทุกปีในช่วงเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม

โอกาสทางการศึกษาของคนตำบลท่าม่วง อำเภอเทพามีหลากหลายตั้งแต่การศึกษาเด็กเล็ก อนุบาล ประถม มัธยม การศึกษานอกระบบ และระดับวิทยาลัยชุมชน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม การสอนตาดีกาตามมัสยิดต่างๆ มีโรงเรียนปอเนาะหลายแห่งที่รองรับบุตรหลานของชาวไทยมุสลิม และห่างออกไปเพียง 40 กิโลเมตรในจังหวัดปัตตานีมีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์รองรับ ในเรื่องของสาธารณสุขก็มีโรงพยาบาลเทพาเป็นจุดศูนย์กลางของอำเภอ

เทพา เมื่อมีประชาชนมาใช้เป็นจำนวนมาก มีพื้นที่ไม่พอต่อการให้บริการจึงมีการขยายออกไปตามหมู่บ้านที่ประชาชนจำนวนมาก มีการจัดตั้งเป็นคลินิกเวชชุมชนในหลายหมู่บ้าน

ประชากรส่วนใหญ่สัญชาติไทย นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 70 ศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 30 ชาวบ้านใช้ภาษาไทยท้องถิ่นและภาษามาลายูท้องถิ่นในการสื่อสาร ขนบธรรมเนียมของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมมีลักษณะเหมือนกันกับในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส โดยมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนหรือกิจกรรมต่างๆ ทางศาสนาต่างฝ่ายก็มาร่วมงานกันอย่างใกล้ชิด เช่น การแต่งงาน งานศพ(หรืองานทำบุญครบเจ็ดวันของมุสลิม) มีคำพูดว่า “เราช่วยเราเราช่วยเขา” ต่างคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นต่อเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อสะท้อนทัศนคติ มุมมองสถานการณ์ ของผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาได้ให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันวิเคราะห์ หาสาเหตุรวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

สาเหตุความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สาเหตุของเหตุการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสนทนากลุ่มสรุปประเด็นได้ดังนี้ คือ ปัญหาความขัดแย้งในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีสาเหตุทั้งจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนาเกี่ยวข้องกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนดั้งเดิมในภูมิภาค อย่างเช่น พุโล บีอาร์เอ็นและจีเอ็มไอพี และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บีอาร์เอ็น โคออดิเนต และกลุ่มติดอาวุธที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับบีอาร์เอ็นความรุนแรงดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้อิทธิพลของกลุ่มอิสลามต่างชาติ อาทิ อัลกออิดะห์และญะมาอะห์ อิสลามียะห์ปัญหาสังคมมีส่วนสำคัญทำให้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรง และมีแนวร่วมเพิ่มขึ้น คือ การศึกษาค่อนข้างต่ำ ความยากจน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ด้านต่างๆ เช่น ด้านชีวิต ด้านอาชีพ ด้านทรัพย์สิน ด้านจิตใจ และการประกอบศาสนกิจ การที่สังคมไม่มีการศึกษา ความไม่รู้ ไม่ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีของเจ้าหน้าที่รัฐต่อประชาชนในพื้นที่ การศึกษาไม่บูรณาการให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นการแพร่ระบาดของยาเสพติดก่อให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งที่มาของปัญหาและผลกระทบนโยบายบูรณาการแห่งชาติ รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2464 มีผลบังคับให้นุตรหลานของประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ต้องเข้าสู่ระบบโรงเรียนชั้นประถมศึกษา อันมีวัตถุประสงค์

เพื่อให้เยาวชนไทยอ่านออกเขียนได้และใช้ภาษาไทยถูกต้อง โดยได้รับการรับรองจากรัฐบาลไทย เป็นการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำในอนาคต อีกทั้งการสั่งปิดโรงเรียนที่มีได้สอนภาษาไทยใน พ.ศ. 2466 การศึกษาของสามจังหวัดภาคใต้ไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการของคนในพื้นที่ได้ เพราะรัฐมุ่งเน้นให้ความรู้ทางด้านมาตรฐานการศึกษามากกว่าความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพ การเกษตร การอุตสาหกรรม ประกอบกับนโยบายการศึกษาของรัฐขัดต่อวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่ เพราะครูผู้สอนไม่เข้าใจในภาษาและวัฒนธรรม ทำให้ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะเมื่อจบการศึกษาแล้วเยาวชนส่วนใหญ่ไม่สามารถหางานทำในพื้นที่ได้ อย่งไรต้องเป็นแรงงานอยู่ดี

ทัศนคติต่อปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเป็นปัญหาที่ทับซ้อนและเชื่อมโยงสู่ปัญหาอีกหลายด้าน มีลักษณะเป็นวิถีจำเพาะอันเป็นอัตลักษณ์ของบุคคลและสังคมเฉพาะพื้นที่ที่คนในพื้นที่อื่นๆ เข้าใจได้ยาก ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความหวาดระแวงของสังคมใหญ่ที่มีต่อสังคมพื้นที่ ช่องว่างนี้เองที่ทำให้เกิดลักษณะเลือกปฏิบัติ ทำให้คนในพื้นที่รู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกกีดกันและเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ ถูกกลั่นแกล้งต่างๆ นานา เกิดเจตคติด้านลบต่อสังคมใหญ่ สิ่งเหล่านี้เมื่อสะสมนานเข้าก็จะระเบิดออกเป็นความรุนแรงอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใหญ่โตและเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เป็นปัญหาการก่อกบฏของขบวนการชาตินิยมทางเชื้อชาติที่มีเป้าหมายแบ่งแยกดินแดนออกไปตั้งรัฐใหม่ที่มีเอกราชและอธิปไตยเป็นของตนเอง ก่อให้เกิดความหวาดระแวงของประชาชนในพื้นที่ ที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ คนพุทธ คนมุสลิม ต่างศาสนาต่างหวาดระแวงกัน การทุจริตคอร์รัปชัน และผลประโยชน์ทับซ้อนของเจ้าหน้าที่รัฐกับคนในพื้นที่ ความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่กับขบวนการแยกดินแดนในประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนหนึ่งของการก่อให้เกิดปัญหา

นโยบายของภาครัฐต่อเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การแก้ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐขาดความเป็นเอกภาพ ขาดระบบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีองค์กรหลักในการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง นักการเมืองระดับประเทศและระดับท้องถิ่นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐเลือกปฏิบัติ และกระทำต่อประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะประชาชนที่เป็นมุสลิมแบบไม่เป็นธรรมรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐไม่มีความจริงจังในการแก้ปัญหา ไม่มีความจริงจังในการที่จะหยุดความขัดแย้งและหยุดความรุนแรงมักจะเป็นการสร้างภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่จริงใจ เลือกปฏิบัติ ไม่ทำงานและสร้างภาพ การใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาแก้ปัญหาความขัดแย้ง

ในพื้นที่ ยังไม่เข้าใจปัญหาวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ประชาชนในพื้นที่ไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ใช้อำนาจในการเข้าไปจับกุม โดยที่ยังไม่ทราบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ มักจะใช้ความไม่ชอบธรรม ใช้คำสั่งข่มขู่ และกำลัง ให้เกิดความเกรงกลัว ได้รับความผิด ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น จากที่มองว่ามีกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่เป็นคนภาครัฐถูกยิง และกลุ่มที่สองที่เป็นกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่ถูกภาครัฐยิง แต่ในสถานการณ์ ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ยังมีอีกกลุ่มคือ กลุ่มที่สาม ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ขัดแย้งกันเอง เป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลและเป็นเรื่องของการค้ายาเสพติดและของผิดกฎหมาย โดยอาศัยสถานการณ์ความไม่สงบในการก่อเหตุ ซึ่งภาครัฐจะต้องพิจารณาให้ชัดเจนและหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็นว่าเป็นกลุ่มไหน เรื่องใด เพราะอาจสร้างความเข้าใจที่ผิดพลาดเป็นการสร้างความแค้นให้เกิดขึ้นและจะไม่สามารถแก้ปัญหาจริงๆ ให้ยุติได้

แนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อสะท้อนแนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ในการดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ศึกษาได้ให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

1. สร้างความเป็นธรรมในสังคม
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. นักการเมืองซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ควรจะมีจิตสำนึกในหน้าที่ ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่มีอยู่ ได้รับการสนับสนุนจากคนไทยมุสลิม โดยมีได้คำนึงถึงปัญหาความมั่นคงที่จะตามมา
4. ควรจะต้องมีการปฏิรูปสังคมไทย
5. รัฐต้องสร้างระบบการบริหารจัดการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
6. การคืนอำนาจให้ฝ่ายปกครอง, ตำรวจ ดูแลพื้นที่ แทนทหาร
7. เปิดเวทีให้เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ฝ่ายพลเรือน ประชาชน มานั่งคุยกัน ทำความเข้าใจให้ตรงกัน
8. ภาครัฐและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรลบมุมมองเดิม
9. ควรที่จะต้องให้มีการอบรม กระบวนการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่ลงมาแก้ปัญหา ให้มีความเข้าใจถึงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และอยู่ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้

10. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จะต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัย มีจิตสำนึกที่ดีและมีความจริงใจต่อประชาชนในพื้นที่
11. รัฐบาลต้องมีนโยบาย มาตรการที่ชัดเจนในการดูแลประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

อภิปรายผล

เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชาวมุสลิมที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีความเป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ เป็นเหตุให้เกิดช่องว่างทางวัฒนธรรม นำมาซึ่งความไม่เข้าใจ เกิดความแตกต่างทางความคิด เกิดความขัดแย้ง ความต่อต้านชัดเจน ผนวกกับการปกครองที่ขาดความยุติธรรม การเอาวัดเอาเปรียบ ช่มเหง มีการใช้กำลังจากฝ่ายรัฐและการตอบโต้จากฝ่ายประชาชน ลูกกลมและรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ขาดความเข้าใจและความไว้วางใจกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนประชาชน ความขัดแย้งในจังหวัดภาคใต้ ได้เกิดเป็นปัญหาซับซ้อนมานานแล้ว ไม่วาจะเป็นปัญหาด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และปัญหาเรื่องโจรผู้ร้าย ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันจนแยกกันไม่ออก กลุ่มที่เป็นบุคลากรของรัฐ กลุ่มคนมุสลิมและกลุ่มคนที่เป็นชาวพุทธต่างมีความรู้สึกแบ่งแยก ขาดการกลมกลืนทางวัฒนธรรม ปัญหาชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่พิเศษต่างจากปัญหาในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องมาจากพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต และภาษา เหล่านี้ถูกนำมาเป็น เครื่องมือปลุกระดม เพื่อการแสวงหาประโยชน์ และการแบ่งแยกดินแดน เกิดความหวาดระแวงและความไม่เข้าใจกัน ดีและถูกต้อง ลักษณะเช่นนี้

การแก้ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกับหน่วยทหารและตำรวจในพื้นที่ตำบลท่าม่วง เพราะปัจจุบัน ผู้นำท้องถิ่น ทหาร และตำรวจทำงานไม่สอดคล้องกันในการแก้ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทหารต้องเข้าถึงมวลชนและเข้าถึงพื้นที่ให้เกียรติประชาชนไม่ควรสืบเปลี่ยนกำลังตำรวจทหารมากเกินไปหรือบ่อยเกินไป ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ต่อเนื่อง รัฐควรเดินให้ถูกทาง เข้าถึงประชาชน อย่ารับฟังแค่สายข่าว เพราะประชาชนในตำบลหลายพวกหลายเหล่า การเชื่อสายข่าวทำให้เกิดปัญหา รัฐบาลควรมีมาตรการเด็ดขาด อย่าละมุนละม่อม เพราะผู้หลงผิดไม่มี มีแต่ผู้ตั้งใจทำและเกิดจากความเห็นแก่ตัว การแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่ตำบลท่าม่วงควรแก้ปัญหที่พลเมืองภายในตำบลเพราะปัญหามาจากตัวบุคคล ประชาชน

ในตำบลท่าม่วง ยังไม่ถึงขั้นร่วมขบวนการ ยังไม่มีแนวคิดแบ่งแยกดินแดน อาจจะแค่ให้ที่พักพิงหรือหลบซ่อน มีเข้ามาแค่แอบแฝง ปัญหาในตำบลยังไม่หนัก รัฐควรมีมาตรการป้องกันที่รวดเร็ว มิฉะนั้นจะบานปลาย แนวทางที่จะทำให้เกิดความสงบสุขในตำบลท่าม่วงอำเภอเทพา คือ การสร้างความเข้าใจให้เกิดความไว้วางใจ ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนมุสลิม การให้เกียรติ ซึ่งกันและกัน การมีมาตรการที่ชัดเจนในการลงโทษผู้กระทำความผิด

มิติทางวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ประกอบกระบวนการ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” คือกระบวนการทางการเมือง การปกครองและศาสนา เพื่อสร้างศาสนสัมพันธ์ สร้างความเป็นธรรมในสังคม และประชาชนชาวมุสลิมมีความรู้สึกว่าจะไม่ถูกทำลายทางด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต กระบวนการศึกษาที่สนองความจำเป็นและความต้องการ มีการส่งเสริมความเข้าใจที่ดีทุกด้าน มีความจริงใจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (อมรวิชัย นาคทรพรพ 2551 : 81-83) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหา และแนวทาง การจัดการศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขในสามจังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าชายแดนภาคใต้มีเอกลักษณ์เฉพาะทางสังคมและวัฒนธรรม การจัดการศึกษาต้องมีความประณีต ทั้งวิธีคิดและวิธีทำงาน จึงจะสามารถปฏิรูปการศึกษาได้สำเร็จ สามารถเปลี่ยนวิกฤติให้เห็นโอกาสได้ การแก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการเร่งแก้ปัญหาปากท้องของชาวบ้านภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างศรัทธาในการเป็นนำไปสู่การลดเงื่อนไข และข้ออ้างที่ก่อให้เกิดปัญหา การปฏิรูปทางสังคม การเมืองและการศึกษา ต้องมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ

สรุป

ทัศนคติมุมมอง ของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจจะมีประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแนวทางแก้ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดภาคใต้ต่อไป ประชาชนในตำบลท่าม่วงมีความเห็นตรงกันว่ายังพอใจกับการมีวิถีชีวิตที่มุ่งเน้นการปฏิบัติกิจทางศาสนาและการรวมกลุ่มกันในสังคมและชุมชน แต่ในอีกด้านหนึ่งสิ่งที่เป็นปัญหาความคือความปลอดภัยในชีวิตตนเองและครอบครัว ปัญหาการใช้กฎหมายและความยุติธรรม และปัญหายาเสพติดและสิ่งอบายมุขที่แพร่หลายโดยทั่วไปในชุมชนหลายแห่ง แนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพระราชทานให้มีความชัดเจนคือ“เข้าถึง เข้าใจ ร่วมพัฒนา” การสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะข้าราชการจะต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี ให้ประชาชนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ให้ความไว้วางใจ เป็นคนดี มีความเมตตากรุณาต่อประชาชนเท่าเทียมกัน ข้าราชการจะต้องไม่เป็นตัวเงื่อนไขในสังคม ไม่ใช้อำนาจรัฐบังหลวง ภาครัฐจะต้องแยกให้ออกอย่างชัดเจนว่าเรื่องใดเป็นเรื่องของความขัดแย้งในเรื่องของอุดมการณ์ และเรื่องใดเป็นเรื่องของ

ความรุนแรงของกลุ่มอิทธิพลการค้ายาเสพติด การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะคนไทยมุสลิมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการเร่งพัฒนาทางเศรษฐกิจการคมนาคมการศึกษา และให้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนต้องได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาอย่างทั่วถึง นักการเมืองซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ควรมีจิตสำนึกในหน้าที่ ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่มีอยู่ โดยเฉพาะไม่เข้าไปเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เสียเอง หรือบีบบังคับราชการเพื่อประโยชน์ตน และพวกพ้อง ไม่เข้าไปคุ้มครองผู้มีอิทธิพลหรือผู้ประกอบการผิดกฎหมาย อันจะนำไปสู่ความปั่นป่วนในสังคม นักการเมืองไทยมุสลิมจะต้องไม่สร้างภาวะแตกต่างทางสังคมระหว่างไทยพุทธ และไทยมุสลิม โดยหวังเพียงเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากคนไทยมุสลิม โดยมีได้คำนึงถึงปัญหาความมั่นคงที่จะตามมา

เอกสารอ้างอิง

ประสิทธิ์ รัตนมณี และคณะ. (2550). *วัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา*

และนราธิวาส). สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยณิวัฒนา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

อมรวิชัย นาครทรรพ.(2551).*การศึกษาในวิถีชุมชน การสังเคราะห์ประสบการณ์ในชุด*

โครงการวิจัย ด้านการศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(สกว.).